

Geneeskunde, wetenschap en onderwijs

Inleiding

Th.J. ten Cate

Een thema uit het werk van Han Moll is de vraag hoe wetenschappelijk de geneeskunde eigenlijk is.¹⁻² In het verlengde daarvan kan men zich afvragen of de artsopleiding een wetenschappelijke opleiding is. Deze vraag wordt al decennia lang gesteld. Reeds in 1882 vraagt de chirurg Korteweg zich dit af. Bovendien twijfelt hij aan de kwaliteiten van het artsexamen in dit opzicht.³ Met de opname in het Academisch Statuut van het artsexamen in 1921 heet de opleiding wetenschappelijk te zijn. Het debat hierover is echter nog even actueel: een studierichting die expliciet opleidt tot een beroep, is dat geen beroepsopleiding? Wordt de arts wel opgeleid tot wetenschapper? Ligt het accent niet erg sterk op vaardigheden in klinisch denken en handelen en daarmee op de patiëntenzorg?

Volgens Moll is wetenschap gericht op begrijpen en geneeskunde op ingrijpen, gaat het in de wetenschap om algemene wetmatigheden en in de geneeskunde om unieke individuen, en lijdt de persoonlijke zorg voor de patiënt eerder onder de moderne natuurwetenschappelijke benadering van de geneeskunde dan dat zij erdoor bevorderd wordt. Moll concludeert dat geneeskunde geen wetenschap is en dat het “zorgvuldig ordenen van gegevens”, ook in de patiëntenzorg, daar nog geen wetenschap van maakt. De notie dat pogingen om de artsopleiding tot een wetenschappelijke opleiding te maken misplaatst zijn, gaat hem echter te ver. De opleiding moet als het ware een middenweg bewandelen doordat de “arts in opleiding zich zoveel mogelijk medisch bruikbare wetenschappelijke kennis eigen maakt”. Helemaal helder is dit echter niet. Is voor de student wetenschappelijke kennis iets anders dan andere kennis? Aan de alom heersende spraakverwarringen over dit onderwerp, waar Moll terecht op wijst - hij noemt de veronderstelde verschillen tussen alfa-, gamma- en biomedische wetenschap - ontkomt ook hijzelf niet geheel.

Toch zullen weinigen ontkennen dat de patiëntenzorg gebaat is bij een kritische benadering door een professional die breder denkt dan een technicus, die een wetenschappelijk artikel

goed kan begrijpen en die ervaringen uit de eigen praktijk kan plaatsen binnen wat er over het vakgebied bekend is. De vraag is hoe dit bereikt kan worden.

Een wetenschappelijke stage wordt tegenwoordig als onmisbaar beschouwd voor de opleiding; iedere student moet ten minste één keer kennismaken met het bedrijven van wetenschappelijk onderzoek, ‘dat geeft hem gevoel voor wetenschappelijk denken’. Werd echter zoiets tot voor kort niet ook gezegd over Latijn en Grieks in het voorbereidend wetenschappelijk onderwijs? En is men het er langzamerhand niet over eens dat het bestuderen van de Griekse grammatica weinig bijdraagt aan het wetenschappelijk denken? Is kritisch, wetenschappelijk denken dan wel een vaardigheid die met een wetenschapsstage wordt opgedaan?

Kortom, is de geneeskunde wel een wetenschap? Waarin onderscheidt de opleiding tot arts zich van een hogere beroepsopleiding? En hoe moeten wij het onderwijs inrichten om dat verschil - zo nodig - duidelijk te maken? Moll stelt drie maatregelen voor: geef in het onderwijs aandacht aan de wijze waarop de gedebiteerde kennis tot stand is gekomen, laat studenten (‘de liefhebber’) door kritisch begeleide literatuurstudie dit zelf ervaren en geef studen-

ten ('de liefhebber die nog meer wil') de mogelijkheid zelf deel te nemen aan onderzoek. Is dit de juiste weg of zijn er andere wegen? Prof. dr. J. Stam en prof. dr. A.J. Dunning is gevraagd hierop hun visie te geven.

Literatuur

1. Moll J. De wereld vereenvoudigd, of geneeskunde, medisch onderwijs en wetenschap. Bulletin Medisch Onderwijs 1989;8(4):117-9.
2. Moll J. Geneeskunde, een wetenschap? In: Sperna Weiland J, Römer RHL, redactie. Wetenschap is mensenwerk. Amsterdam: uitgave ochtendblad Trouw, 1986.
3. Korteweg JA. Onze medische examens. Weekblad van het Nederlandsch Tijdschrift voor Geneeskunde 1882;23:401-5.